

1.1-6/120
26.01.2012

Põllumajandusministri määruse “Geneetiliselt muundatud põllukultuuri käitlemise koolituse programm, tunnistuse saamiseks esitatavad nõuded, tunnistuse andmise kord ning täiendkoolituse sagedus” eelnõu seletuskiri

I. Sissejuhatus

Põllumajandusministri määrus “Geneetiliselt muundatud põllukultuuri käitlemise koolituse programm, tunnistuse saamiseks esitatavad nõuded, tunnistuse andmise kord ning täiendkoolituse sagedus” kehtestatakse “Geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seaduse” § 28² lõike 3 alusel.

Määruse eelnõuga kehtestatakse nõuded geneetiliselt muundatud (edaspidi *GM*) põllukultuuri käitlemise koolituse programmile ja koolituse läbimist tõendava tunnistuse saamiseks, samuti tunnistuse andmise kord ning täiendkoolituse sagedus. Kohustus kehtestada eelpool nimetatud nõuded tuleneb “Geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seaduse” § 28² lõikest 3. Vastavalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivile 2001/18/EÜ geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta ja nõukogu direktiivi 90/220/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 106, 17.04.2001, lk 1–39) artiklile 22 ei tohi liikmesriigid keelata, piirata ega takistada heakskiidetud GMO-de turuleviimist ning artiklis 26a kutsutakse liikmesriike üles riiklikul tasandil vastu võtma asjakohaseid meetmeid GM ja geneetiliselt muundamata põllukultuuride segunemise vältimiseks. Eesti on näinud ette, et GM põllukultuuride käitlemisega alustamise eelduseks on käitlejal GM põllukultuuri käitlemise koolituse läbimine. Koolituse programm peab koosnema teemadest, et ka eelneva põllumajandusliku hariduseta või kogemuseta isik saaks piisavalt teadmisi GM põllukultuuri käitlemiseks.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Põllumajandusministeeriumi toiduohutuse osakonna taimse materjali büroo juhataja Kristiina Digryte (625 6275, kristiina.digryte@agri.ee) ja toiduohutuse osakonna taimse materjali büroo peaspetsialist Merjan Savila (625 6139, merjan.savila@agri.ee) ja taimse materjali büroo peaspetsialisti asendaja Tiina Varjend (625 6139, tiina.varjend@agri.ee). Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Katrin Pööra (625 6165, katrin.poorra@agri.ee). Eelnõule on keelilise ekspertiisi teinud õigusosakonna peaspetsialist Leeni Silk (625 6523, leeni.silk@agri.ee).

II. Eelnõu sisu

Eelnõuga kehtestatakse GM põllukultuuride käitlemise koolituse korraldamine, koolituse programm, tunnistuse saamiseks esitatavad nõuded, tunnistuse andmise kord ning täiendkoolituse korraldamine.

Eelnõu §-ga 1 sätestatakse koolituse korraldamise kohustus vastavalt “Täiskasvanute koolituse seadusele” ja selle rakendusaktidele. Koolitaja peab GM põllukultuuri käitlemise koolitusel andma ülevaate määruse §-s 2 loetletud teemadest.

Lõike 1 kohaselt korraldab koolituse programmi alusel GM põllukultuuri käitlemise koolitust koolitusasutus, kes võib koolituse läbiviimiseks kaasata lektoriteks teadlasi ja teisi isikuid, kes on pädevad GM põllukultuuride ja nende käitlemisega seotud teemadel. Soovitavalt võiks õppeasutus tegeleda põllumajandusliku hariduse õpetamisega, sest GM põllukultuuride käitlemise koolituse läbiviimisel on oluline ka näitlike materjalide ning

üldise ülevaate omamine põllumajanduse valdkonnas. Koolitusasutus korraldab GM põllukultuuri käitlemise koolitust tulenevalt "Täiskasvanute koolituse seadusest" ja käesolevas määruses sätestatud koolituse nõuetest. Lõike 2 kohaselt koostab koolitusasutus enne GM põllukultuuri käitlemise koolituse korraldamist käsitletavate teemade loetelu koos lektorite nimekirjaga ning esitab need Põllumajandusametile seisukoha saamiseks. Teemad, mida koolituse programm peab kindlasti hõlmama, on loetletud §-s 2. Lõike 3 kohaselt teavitab koolitusasutus Põllumajandusametit enne koolituse korraldamist koolituse toimumise ajast kirjalikult. Lõike 4 kohaselt avaldab Põllumajandusamet oma veebilehel teabe koolituse toimumise aja kohta.

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse nõuded koolituse programmile. Koolituse kestuseks on vähemalt 8 arvestuslikku õppetundi. Selle aja jooksul jõuab anda ülevaate kõikidest koolituse programmis sisalduvatest teemadest. Lõikes 2 kehtestatakse nõuded koolituse programmi sisule. Koolituse programm peab olema ülevaatlik ja hõlmama kõiki GM põllukultuuride käitlemisega seotud teemasid, et tõsta isikute teadlikkust, kuidas GM põllukultuuri käidelda ja milliseid erinõudeid järgida GM põllukultuuri käitlemisel, et vältida käideldava GM põllukultuuri võimalikku segunemist geneetiliselt muundamata põllukultuuriga. Programm hõlmab nii GM põllukultuuride bioloogiat, uue GM põllukultuuri liini keskkonda lubamise menetlemist, kui ka muid GM põllukultuuri käitlemisega seotud nõudeid. Samuti tuleb koolitusel käsitleda tahtmatu saastumise võimalusi ja ohte, käitleja vastutust ning potentsiaalseid riske ja kasusid. Programmi teemad on valitud selliselt, et ka eelneva põllumajandusliku hariduseta või kogemuseta isik, kes soovib alustada GM põllukultuuri käitlemisega, saaks piisavalt teadmisi GM põllukultuuri käitlemise kohta.

Eelnõu § 3 kohaselt tuleb GM koolituse tunnistuse (edaspidi *tunnistuse*) saamiseks GM põllukultuuri käitlemise eest vastutaval isikul või GM põllukultuuri käitlemisega tegeleva ettevõtte töötajal osaleda 8 arvestuslikku õppetundi kestval GM põllukultuuri käitlemise koolitusel. Koolitusel osalemisest piisab, et saada tunnistus.

Eelnõu § 4 kohaselt väljastab koolituse läbinud isikule tunnistuse koolitusasutus. Koolitusasutus väljastab tunnistuse kohapeal või saadab selle koolitusel osalenud isikule posti teel hiljemalt viie tööpäeva jooksul arvates koolituse lõppemisest. Lõike 2 kohaselt märgitakse koolituse läbimist tõendavale tunnistusele andmed koolituse läbinud isiku ja koolitusasutuse kohta, tunnistuse number, väljastamise kuupäev, kehtivusaeg.

Eelnõu § 5 kohaselt korraldab Põllumajandusamet vajadusel täiendkoolitusi isikutele kes on läbinud GM põllukultuuri käitlemise koolituse. Täiendkoolitusi korraldatakse mitte harvem kui viie aasta järel.

Lõike 2 kohaselt käsitletakse täiendkoolitusel GM põllukultuuride kohta ilmunud uuemat teavet ning käitlemise järelevalve tuvastatud probleeme ja rikkumisi. Täiendkoolituse vajadus sõltub sellest, kas Põllumajandusamet on järelevalve käigus tuvastanud probleeme seoses GM põllukultuuride käitlemise nõuete täitmisega või on ilmnunud GM põllukultuuride käitlemise nõuete rikkumisi, samuti kui ilmneb uuemat teavet käideldava GM põllukultuuri kohta või on Euroopa Liidus turule kasvatamiseks lubatud mõni uus GM põllukultuur. Lõike 3 kohaselt märgib koolitaja GM põllukultuuri koolituse läbimist tõendavale tunnistusele täiendkoolituse läbimise kuupäeva. Tunnistuse kehtivusaeg pikeneb täiendkoolituse läbimisel viis aastat.

III. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivile 2001/18/EÜ geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta ja nõukogu direktiivi 90/220/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 106, 17.04.2001, lk 1–39).

IV. Määruse mõjud

Määrusega sätestatakse nõuded GM põllukultuuride koolitusele, mille isik peab läbima enne käitlemisega alustamist. Isikud, kes soovivad hakata käitlema GM põllukultuure, on kohustatud läbima GM põllukultuuri käitlemise koolituse, mis suurendab käitleja teadmisi ja süvendab vastutust GM põllukultuuride kasvatamise ja kogu käitlemise ahela ulatuses. Käitleja koolituse läbimisega tagatakse suurem teadlikkus geneetiliselt muundatud põllukultuuride käitlemise valdkonnas ning suureneb tootjate valikuvõimalus põllumajandusliku tootmisviisi valikul.

Samas on Euroopa Komisjon rõhutanud liikmesriikidele, kes on näinud ette isikule kohustuse koolituse läbimiseks, et koolitusega seonduvad kulud peavad olema mõistlikud. Kuna GM põllukultuuride käitlemine on Eesti jaoks uus valdkond, siis esialgu ei ole võimalik prognoosida, kui paljud põllumehed on huvitatud GM põllukultuuride käitlemisest ja seega kui suur on koolituse vajadus. Koolitusasutustele on GM põllukultuuride käitlemise koolituse korraldamine samuti uus ja eeldab vastavate lektorite leidmist vastavalt koolitusprogrammis loetletud teemadele – milline lektor valdab sellealast seadusandlust, milline lektor teab praktilist poolt jne. Juhul, kui esialgu sobivat koolitusasutust ei leidu, siis esimese koolituse läbi viimisel vastavalt “Geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seadusele” võib abi osutada ka Põllumajandusministeerium.

Samuti on koolituse läbimine üks oluline järelevalve teostamise lähtepunkte, kuna GM põllukultuuride käitlemise koolituse läbinud isikud kantakse GM põllukultuuride asukohtade ja käitlejate andmekogusse, et tulevikus oleks võimalik teostada järelevalvet GM põllukultuuri käitlemise nõuete täitmise üle ning saada andmeid käideldavate GM põllukultuuride ja põldude kohta, kus neid kasvatatakse.

V. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulutusi riigieelarvest. Koolitusega ja täiendkoolitusega seonduvad kulud kannab isik, kes soovib hakata käitlema GM põllukultuure.

VI. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

VII. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Keskkonnaministeeriumile. Keskkonnaministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta. Eelnõust teavitati Euroopa Komisjoni teatisega 2011/433/EE. Euroopa Komisjoni poolsetele märkustele on vastatud kirjaga 9.1-2.1/58.

Ants Noot
Kantsler

